

УДК 364-4254-126

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.29>

Володимир САВКА

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Україна, 46027

ORCID: 0009-0000-9095-1325

Бібліографічний опис статті: Савка, В. (2026). Структура органів соціального захисту учасників бойових дій та ветеранів в Україні: правові та функціональні засади. *Ввічливість. Humanitas*, 1, 226–232, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.29>

СТРУКТУРА ОРГАНІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ І ВЕТЕРАНІВ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗАСАДИ

У статті здійснено аналіз структури органів соціального захисту учасників бойових дій та ветеранів війни в Україні, їх правових та функціональних засад, а також визначено роль соціальної відповідальності держави у структурі соціального захисту. Обґрунтовано, що ефективна система соціального захисту УБД (ветеранів війни) повинна мати комплексний, інтегрований та адаптивний характер, поєднувати законодавче закріплення прав та соціальну відповідальність, доступ до соціальних послуг, психологічну та професійну підтримку, а також механізми соціальної адаптації в умовах постконфліктної реінтеграції. Конкретизовано, що система соціального захисту УБД та ветеранів війни в Україні має багаторівневу інституційну структуру, яка включає центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, спеціалізовані служби супроводу та інститути громадянського суспільства, і як модель забезпечує комплексний характер соціальної підтримки та дозволяє реалізовувати принцип міжвідомчої взаємодії. Досліджено, що система соціального захисту в Україні має ознаки міжсекторальної моделі, де поєднання державного управління, професійної соціальної роботи та громадянської активності створює умови для комплексної підтримки УБД (ветеранів війни). Встановлено, що систему нормативного забезпечення також доповнюють закони України у сфері соціального забезпечення, охорони здоров'я, зайнятості населення, освіти, житлової політики, а також підзаконні акти Кабінету Міністрів України, що деталізують механізми реалізації відповідних соціальних гарантій. Побудовано інституційну структуру соціального захисту та визначено функціональні засади органів соціального захисту УБД та ветеранів. Перспективні напрями досліджень охоплюватимуть як оцінювання ефективності існуючих механізмів, так і розробку нових моделей підтримки, адаптованих до потреб УБД (ветеранів війни) у складних соціально-економічних умовах.

Ключові слова: соціальний захист, правові засади, учасники бойових дій, нормативно-правове забезпечення соціального захисту, соціальна відповідальність, соціальне забезпечення, ветерани, військовослужбовці.

Volodymyr SAVKA

Third (Educational and Scientific) Level of Higher Education, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, 2 M. Kryvonos str., Ternopil, Ukraine, 46027

ORCID: 0009-0000-9095-1325

To cite this article: Savka, V. (2026). Struktura orhaniv sotsialnoho zakhystu uchasnykiv boiovykh dii ta veteraniv v Ukraini: pravovi ta funktsionalni zasady [Structure of social protection bodies for combatants and veterans in Ukraine: legal and functional foundations]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 1, 226–232, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.29>

STRUCTURE OF SOCIAL PROTECTION BODIES FOR COMBATANTS AND VETERANS IN UKRAINE: LEGAL AND FUNCTIONAL BASIS

The article analyzes the structure of social protection bodies for combatants and war veterans in Ukraine, their legal and functional foundations, and defines the role of social responsibility of the state in the structure of social protection.

© В. Савка, 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

It is argued that an effective social protection system for combatants (war veterans) should be comprehensive, integrated, and adaptive, combining legislative protection of rights and social responsibility, access to social services, psychological and professional support, and mechanisms for social adaptation in the context of post-conflict reintegration. It is specified that the social protection system for UBD and war veterans in Ukraine has a multi-level institutional structure that includes central executive bodies, local self-government bodies, specialized support services, and civil society institutions, and as a model, it ensures the comprehensive nature of social support and allows for the implementation of the principle of interagency cooperation. It has been found that the social protection system in Ukraine has features of a cross-sectoral model, where the combination of public administration, professional social work, and civic activism creates conditions for comprehensive support for UBD (war veterans). It has been established that the regulatory framework is also supplemented by Ukrainian laws in the areas of social security, health care, employment, education, and housing policy, as well as by subordinate acts of the Cabinet of Ministers of Ukraine, which detail the mechanisms for implementing the relevant social guarantees. An institutional structure for social protection has been established and the functional principles of social protection bodies for UBD and veterans have been defined. Promising areas of research will include both evaluating the effectiveness of existing mechanisms and developing new support models adapted to the needs of UBD (war veterans) in difficult socio-economic conditions.

Key words: social protection, legal basis, combatants, regulatory and legal framework for social protection, social responsibility, social security, veterans, military personnel.

Постановка проблеми. Соціально-правовий захист учасників бойових дій та ветеранів в Україні набуває особливої важливості в умовах повномасштабної війни, що створює безпрецедентні виклики для системи державної підтримки. Соціальна відповідальність держави проявляється у створенні механізмів гарантування прав, реабілітації, соціальної інтеграції, забезпечення гідного рівня життя ветеранів та їх соціального захисту, що є одним із пріоритетних напрямів соціальної політики України, що ґрунтується на положеннях Конституції України та спеціальному законодавстві, насамперед Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (Закон України, 2023). Ефективність реалізації законодавчих норм, щодо учасників бойових дій (УБД), військових та ветеранів, значною мірою залежить від чіткої взаємодії органів державної влади, місцевого самоврядування та громадянського суспільства, що на сьогодні стає не лише правовим обов'язком держави, а й моральним імперативом, що визначає якість суспільних відносин.

Аналіз досліджень. Питання створення ефективної системи соціального захисту учасників бойових дій та ветеранів війни в Україні є предметом активного наукового аналізу. У літературі вітчизняні дослідники пропонують комплексний підхід до розуміння сутності як соціального захисту загалом, так і механізмів його реалізації саме для ветеранів та УБД. Так, у теоретико-методологічних дослідженнях соціального захисту в Україні Баштанник В., Безверхнюк Т., Болотіна Н., Баранник Л., Вакулєнко В., Витко П., Волянського В.,

Пилипчука М., Скуратівського В. підкреслюється, що він виступає комплексом організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на захист добробуту кожного члена суспільства в конкретних економічних умовах, при цьому це положення є базовим для подальшого розгляду спеціальних категорій, зокрема ветеранів війни і учасників бойових дій, для яких система соціального захисту повинна бути адаптована відповідно до їхніх специфічних потреб у матеріальній, медичній, соціальній, освітній і психологічній підтримці.

Українські науковці (Пашинський, Медвідь, Шамрай, 2024) акцентують увагу на необхідності комплексної підтримки ветеранів, підкреслюючи нерівномірність реалізації соціальних гарантій, при цьому Наливайко І. зазначає: «соціальний захист учасників бойових дій – це система економічних, організаційних і соціальних заходів, що здійснюються органами державної влади з метою підтримки учасників бойових дій та реалізації їхніх соціальних прав.» (Наливайко, 2023, с. 23). Зарубіжні науковці розглядають соціальну відповідальність держави як елемент державної політики сталого розвитку, при цьому Ендрюс А. (Andrews, 2018, р. 214) наголошує: «відповідальність держави перед ветеранами є питанням демократичної стійкості», аналогічно Сміт Дж. (Smith, 2019, р. 75) підкреслює, що підтримка ветеранів є «індикатором ефективності держави та її готовності забезпечувати права громадян».

Науковці об'єднані єдиною думкою, що ефективна система соціального захисту УБД (ветеранів війни) повинна мати комплексний, інтегрований та адаптивний характер, поєд-

нувати законодавче закріплення прав та соціальну відповідальність, доступ до соціальних послуг, психологічну та професійну підтримку, а також механізми соціальної адаптації в умовах постконфліктної реінтеграції.

Мета статті полягає у аналізі структури органів соціального захисту учасників бойових дій та ветеранів війни в Україні, їх правових та функціональних засад, а також визначення ролі соціальної відповідальності держави у структурі соціального захисту.

Виклад основного матеріалу. Соціальний захист УБД (ветеранів війни) є важливим складником державної соціальної політики, що відображає рівень соціальної відповідальності держави перед громадянами, які виконували обов'язок із захисту її суверенітету та територіальної цілісності. В умовах повномасштабної війни та зростання кількості осіб зі статусом ветерана питання ефективності системи соціального захисту набуває особливої актуальності та потребує комплексного наукового осмислення. Правове регулювання соціального захисту учасників бойових дій та ветеранів в Україні ґрунтується на Конституції України, яка гарантує соціальний захист громадян, що перебувають на військовій службі, та членів їхніх сімей. Базовим спеціальним нормативно-правовим актом є Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», який визначає правовий статус ветеранів війни, їх основні соціальні права та державні гарантії (Закон України, 1993).

У зарубіжних країнах сформувалися різні моделі соціального захисту ветеранів війни, які відрізняються рівнем централізації, фінансового забезпечення та спектром соціальних послуг, загалом їх спільною рисою є визнання УБД (ветеранів війни) особливою соціальною групою, що потребує комплексної підтримки. Звернемо увагу, що Сполучених Штатах Америки система соціального захисту ветеранів війни функціонує через Департамент у справах ветеранів (U.S. Department of Veterans Affairs), який поєднує функції соціального забезпечення, медичного обслуговування, психологічної реабілітації та освіти, при цьому американська модель характеризується високим рівнем інституційної автономії та значним фінансуванням. У країнах Європейського Союзу (Німеччина, Франція, Польща) домінує

інтегрована модель, за якої соціальний захист ветеранів війни здійснюється через загальну систему соціального забезпечення з додатковими спеціалізованими програмами де значна увага приділяється професійній реабілітації, психологічній підтримці та сімейно орієнтованим послугам.

Система ж соціального захисту УБД та ветеранів війни в Україні має багаторівневу інституційну структуру, яка включає центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, спеціалізовані служби супроводу та інститути громадянського суспільства, така модель забезпечує комплексний характер соціальної підтримки та дозволяє реалізовувати принцип міжвідомчої взаємодії.

На регіональному рівні системи важливу роль відіграють органи місцевого самоврядування, які забезпечують безпосередній доступ УБД та ветеранів до соціальних послуг, житлових програм, ветеранських просторів та програм соціальної інтеграції. Системним координаційним центром формування та реалізації державної політики щодо соціального захисту виступають Міністерство оборони України та Міністерство внутрішніх справ України, що підтверджує статус учасника бойових дій; веде облік осіб, які мають право на відповідні соціальні гарантії; та Міністерство у справах ветеранів України, яке забезпечує нормативно-правове регулювання, реалізацію державних програм соціальної адаптації, психологічної реабілітації, професійної перепідготовки та соціального супроводу ветеранів (Закон України, 1993), окрім того Міністерство соціальної політики України відповідає за реалізацію соціальних гарантій, зокрема пільг, грошових виплат, субсидій, соціальних послуг та підтримку членів сімей загиблих (померлих) Захисників України, а Міністерство охорони здоров'я України здійснює організацію медичної допомоги, лікування, психіатричної та психосоціальної реабілітації ветеранів, а також розвиток мережі реабілітаційних закладів.

На регіональному та локальному рівнях реалізація державної політики щодо соціального захисту УБД та ветеранів війни покладається на органи місцевого самоврядування, які через департаменти соціального захисту населення забезпечують доступ до соціальних послуг, житлових програм та реінтеграційних

заходів. Важливою ланкою системи є служби супроводу ветеранів та фахівці із соціальної роботи, діяльність яких ґрунтується на принципах індивідуального підходу, міждисциплінарної взаємодії та кейс-менеджменту. Доповнюють державну систему громадські та волонтерські організації, які надають психологічну, правову допомогу, здійснюють адвокацію прав УБД та ветеранів війни і сприяють їх соціальній інтеграції (Макарова, 2025).

Систему нормативного забезпечення також доповнюють закони України у сфері соціального забезпечення, охорони здоров'я, зайнятості населення, освіти, житлової політики, а також підзаконні акти Кабінету Міністрів України, що деталізують механізми реалізації відповідних соціальних гарантій.

Розглянемо більш детальніше функціональні засади органів соціального захисту УБД та ветеранів.

Рис. 1. Інституційна структура органів соціального захисту УБД та ветеранів

Таблиця 1

Функціональні засади органів соціального захисту УБД та ветеранів.

Рівень системи	Орган	Основні функції
Центральний	Міністерство оборони України та Міністерство внутрішніх справ України	Підтвердження статусу учасника бойових дій; ведення обліку осіб, які мають право на відповідні соціальні гарантії; взаємодія з іншими органами у процесі переходу військовослужбовців до цивільного життя.
Центральний	Міністерство у справах ветеранів України	Формування та реалізація державної ветеранської політики; координація міжвідомчої взаємодії; соціальна адаптація та реінтеграція; розроблення та реалізація державних цільових програм соціального захисту, реабілітації та реінтеграції; нормативно-правове регулювання у сфері ветеранської політики; координація міжвідомчої взаємодії органів влади у питаннях соціального захисту УБД; моніторинг дотримання прав та гарантій.
Центральний	Міністерство соціальної політики України	Реалізація соціальних гарантій, пільг, грошових виплат; організація соціальних послуг (соціальний супровід, догляд, консультування); розробку стандартів соціальних послуг та контроль їх якості.
Центральний	Міністерство охорони здоров'я України	Медичне забезпечення, психіатрична та психологічна реабілітація ветеранів, розвиток реабілітаційної інфраструктури; організацію медичної допомоги та медичної реабілітації учасників бойових дій.
Регіональний/місцевий	Органи місцевого самоврядування	Надання соціальних послуг, реалізація житлових програм, діяльність ветеранських просторів.
Міжсекторальний	Служби супроводу ветеранів	Індивідуальний соціальний супровід, кейс-менеджмент, міждисциплінарна координація.
Громадський	Громадські та волонтерські організації	Психологічна, правова допомога, адвокація прав, соціальна інтеграція.

Реалізація соціального захисту учасників УБД та ветеранів в Україні здійснюється через розгалужену систему державних і недержавних інституцій, діяльність яких спрямована на забезпечення соціальних гарантій, реабілітацію, соціальну адаптацію та інтеграцію ветеранів у цивільне життя. Ефективність цієї системи значною мірою залежить від узгодженості функцій та рівня взаємодії між її структурними елементами.

Наголосимо на тому, що на макрорівні формування та реалізацію державної політики щодо соціального забезпечення звиконують центральні органи виконавчої влади, зокрема: Міністерство оборони України та Міністерство внутрішніх справ України відповідає за підтвердження статусу учасника бойових дій, ведення обліку осіб, які мають право на відповідні соціальні гарантії, уточнення норм, що регулюють питання визначення категорій осіб, які визнаються ветеранами війни та членами сімей загиблих Захисників і Захисниць України, та надання їм соціальних гарантій; Міністерство у справах ветеранів України координує виконання Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», розробляє державні програми психологічної реабілітації, професійної адаптації та працевлаштування УБД; Міністерство соціальної політики України відповідає за впровадження норм Закону України «Про соціальні послуги», забезпечуючи надання адресної допомоги та соціального супроводу.

На мезорівні ключову роль відіграють органи місцевого самоврядування, які реалізують делеговані державою повноваження у сфері соціального захисту, саме вони забезпечують доступ УБД до соціальних послуг, організовують роботу центрів підтримки ветеранів, взаємодіють із закладами охорони здоров'я та освіти. Особливе місце у структурі системи посідають служби соціального супроводу ветеранів, діяльність яких регламентується підзаконними актами Кабінету Міністрів України та методичними рекомендаціями Мінветеранів, саме ці служби виступають координаторами міжвідомчої взаємодії, забезпечуючи індивідуальний підхід до кожного ветерана. При цьому, вагомим елементом системи є громадські організації та ветеранські об'єднання, що діють на засадах партнерства з держав-

ними структурами. Вони реалізують програми психосоціальної підтримки, правового захисту та соціальної реінтеграції, часто компенсуючи обмеженість ресурсів державних інституцій.

Аналіз функціонування системи свідчить, що соціальний захист УБД в Україні має ознаки міжсекторальної моделі, де поєднання державного управління, професійної соціальної роботи та громадянської активності створює умови для комплексної підтримки УБД (ветеранів війни). При цьому, слід зауважити, що порівняльний аналіз із зарубіжними моделями соціального захисту засвідчує, що українська модель перебуває на етапі інституційного становлення та поступово наближається до європейських стандартів, однак потребує подальшого розвитку у напрямі міждисциплінарності, індивідуалізації соціального супроводу та сталого фінансування.

Актуальним на сучасному етапі є питання соціального захисту УБД (ветеранів війни) як однієї з ключових сфер, у яких держава демонструє свою соціальну відповідальність, яка включає систему правових, організаційних та соціальних заходів, спрямованих на забезпечення прав ветеранів та їхніх сімей. Як зазначає Бібіков, «державна політика у сфері соціального захисту повинна поєднувати як юридичні гарантії, так і механізми їх реального виконання» (Бібіков, 2010, с. 25).

У першу чергу соціальна відповідальність держави повинна реалізуватися через нормативно-правове забезпечення, при цьому законодавство України визначає комплекс гарантій для УБД та ветеранів, а саме освітні послуги, медичну допомогу, соціальні виплати, пільги, психологічну підтримку. Проте, як стверджують (Литвин, Коваль, 2022, с. 118), значна частина цих прав залишається декларативною через брак ресурсів та недосконалість механізмів їх реалізації. По-друге, важливим проявом соціальної відповідальності має виступати організаційна спроможність держави, що регламентується основоположними інституційними механізми, такими як: Міністерством оборони України та Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством у справах ветеранів, Міністерством соціальної політики України, Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством охорони здоров'я України, центрами психологічної реабіліта-

ції, службами супроводу, які повинні забезпечувати ефективно надання соціальних послуг, прозорості процедур та наявності індивідуальних планів роботи з УБД та ветеранами (Johnson, 2020, р. 302). По-третє, соціальний захист обіймає і моральний аспект, адже соціальна відповідальність держави визначає, наскільки вона визнає внесок учасників бойових дій у національну безпеку. Кондратенко підкреслює, що ставлення держави до ветеранів є мірилом її зрілості, а публічне визнання героїзму, збереження пам'яті, а державні програми вшанування формують довіру та легітимність держави (Кондратенко, 2010, с. 119). По-четверте, важливою складовою є соціальна інтеграція УБД та ветеранів, яка передбачає не лише реабілітацію, а й створення умов для зайнятості, здобуття освіти, підтримки сімей. Як показують дослідження Приходько О. в яких науковець акцентує увагу на необхідності ефективного захисту прав і свобод військовослужбовців для підтримки мотивації, соціального благополуччя, морально-психологічного стану, що мають вирішальний вплив на функціонування ЗСУ в умовах довготривалого військового конфлікту; на трансформацію ролей та повернення до мирного життя що є ключовими викликами, які потребують індивідуалізованої підтримки, (Приходько, 2025, с. 109–110), у цьому контексті, соціальний захист є індикатором того, наскільки держава здатна реалізувати свою соціальну відповідальність не лише на рівні декларацій, а й через реальні механізми підтримки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Загалом, система органів соціального захисту УБД (ветеранів війни) в Україні характеризується складною багаторівневою, інституційно складною, динамічною структурою та міжвідомчим характером. Вона поєднує елементи державного управління, місцевого самоврядування та громадського сектору, що відповідає сучасним підходам соціальної політики. Її ефективність визначається узгодженістю функцій центральних органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та громадського сектору. Порівняння з зарубіжним досвідом свідчить про необхідність подальшого вдосконалення національної системи соціального захисту УБД (ветеранів війни) шляхом запровадження комплексних програм реінтеграції, розвитку служб супроводу та посилення міжвідомчої координації. Подальший розвиток цієї системи потребує посилення координації, цифровізації соціальних послуг та орієнтації на індивідуальні потреби УБД (ветеранів війни).

У світлі сучасних викликів, зокрема повномасштабної збройної агресії росії проти України та значного збільшення кількості УБД та ветеранів, система соціального захисту потребує поглибленого наукового осмислення на багатьох рівнях. Перспективні напрями досліджень охоплюватимуть як оцінювання ефективності існуючих механізмів, так і розробку нових моделей підтримки, адаптованих до потреб УБД (ветеранів війни) у складних соціально-економічних умовах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бібікова В.В. Інституційне забезпечення соціальної політики в Україні. Київ: Наука, 2011. 126 с.
2. Кондратенко О. Загальні засади нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері соціального захисту учасників антитерористичної операції та членів їх сімей. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія «Державне управління»*. 2015. № 4. С. 113–120.
3. Литвин О., Коваль С. Соціальний захист ветеранів: сучасні виклики. Львів: ЛНУ, 2022. 115с.
4. Макарова Т.П. Захист соціальних прав військовослужбовців та членів їх сімей в Україні. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 299 с.
5. Наливайко І.О. Теоретико-правова характеристика соціального захисту учасників бойових дій в Україні. *Київський часопис права*. 2023. № 2. С. 21–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.2.3>
6. Пашинський В.Й., Медвідь Л.П., Шамрай Б.М. Правовий статус та соціальний захист військовослужбовців: поняття і правове регулювання. *Human rights and public governance in modern conditions: монографія*. 2024. С. 652–654. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-320-0-33>.
7. Пінчук Р.С., Письменна О.П. Правовий захист учасників бойових дій та ветеранів війни. *Актуальні проблеми держави і права*. 2019. С. 175–183. DOI: <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i83.130>.
8. Про внесення змін до деяких законів України щодо уточнення норм, що регулюють питання визначення категорій осіб, які визнаються ветеранами війни та членами сімей загиблих Захисників і Захисниць України, та

надання їм соціальних гарантій: Закон України від 15.03.2022 р. № 2121-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-20#Text>.

9. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 р. № 3551-XII. Редакція від 05.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>.

10. Приходько О.С. Правове забезпечення прав і свобод військовослужбовців Збройних сил України та осіб, звільнених з військової служби: сучасні виклики та перспективи. *Аналіт.-порівнял. правознавство: електрон. наук. вид.* 2025. № 2. С. 106-110. <https://app-journal.in.ua/wpcontent/uploads/2025/04/14.pdf>

11. Andrews A. State Responsibilities in Veteran Support Systems. London: Routledge, 2018. 255 p.

12. Johnson M. Veterans' Reintegration Models. New York: Springer, 2020.

13. Smith J. Veterans and State Policy. *Oxford University Press*, 2019. 124 p.

REFERENCES:

1. Bibikova, V.V. (2011). Instytutsiine zabezpechennia sotsialnoi polityky v Ukraini. [Institutions for the implementation of social policy in Ukraine] Kyiv: Nauka. 126 s. [in Ukrainian].

2. Kondratenko, O. (2015). Zahalni zasady normatyvno-pravovoho zabezpechennia derzhavnoho upravlinnia u sferi sotsialnoho zakhystu uchashnykh antyterrorystychnoi operatsii ta chleniv yikh simei [General principles of regulatory and legal support for state management in the sphere of social protection of participants in anti-terrorist operations and members of their families]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Seriya «Derzhavne upravlinnia»*. № 4. S. 113–120 [in Ukrainian].

3. Lytvyn, O., Koval, S. (2022). Sotsialnyi zakhyst veteraniv: suchasni vyklyky [Social protection of veterans: current challenges]. Lviv: LNU, 115 s. [in Ukrainian].

4. Makarova, T.P. Zakhyst sotsialnykh prav viiskovosluzhbovtiv ta chleniv yikh simei v Ukraini [Protection of social rights of military personnel and their family members in Ukraine]. Kyiv: Yurinkom Inter. 2025. 299 s. [in Ukrainian].

5. Nalyvaiko, I.O. (2023). Teoretyko-pravova kharakterystyka sotsialnoho zakhystu uchashnykh boiovykh dii v Ukraini [Theoretical and legal characteristics of social protection for participants in combat operations in Ukraine]. *Kyivskiy chasopys prava*. № 2. S. 21–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.2.3> [in Ukrainian].

6. Pashynskiy, V.Y., Medvid, L.P., Shamrai, B.M. (2024). Pravovyi status ta sotsialnyi zakhyst viiskovosluzhbovtiv: poniattia i pravove rehuliuвання [Legal status and social protection of military personnel: concepts and legal regulation]. *Human rights and public governance in modern conditions: monohrafiia*. S. 652–654. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-320-0-33> [in Ukrainian].

7. Pinchuk, R.S., Pysmenna, O.P. (2019). Pravovyi zakhyst uchashnykh boiovykh dii ta veteraniv viiny [Legal protection of combatants and war veterans]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. S. 175–183. DOI: <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i83.130> [in Ukrainian].

8. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo utochnennia norm, shcho rehuliuut pytannia vyznachennia katehorii osib, yaki vyznaiutsia veteranamy viiny ta chlenamy simei zahyblykh Zakhysnykiv i Zakhysnyts Ukrainy, ta nadannia yim sotsialnykh harantii: Zakon Ukrainy vid 15.03.2022 r. [On amendments to certain laws of Ukraine regarding the clarification of norms regulating the determination of categories of persons recognized as war veterans and members of the families of deceased Defenders and Defenders of Ukraine, and the provision of social guarantees to them: Law of Ukraine dated March 15, 2022] № 2121-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-20#Text> [in Ukrainian].

9. Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu: Zakon Ukrainy vid 22 zhovtnia 1993 r. [On the status of war veterans and guarantees of their social protection: Law of Ukraine dated October 22, 1993] № 3551-XII. Redaktsiia vid 05.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12> [in Ukrainian].

10. Prykhodko, O.S. (2025). Pravove zabezpechennia prav i svobod viiskovosluzhbovtiv Zbroinykh syl Ukrainy ta osib, zvilnennykh z viiskovoi sluzhby: suchasni vyklyky ta perspektyvy [Legal protection of the rights and freedoms of servicemen of the Armed Forces of Ukraine and persons discharged from military service: current challenges and prospects]. *Analit.-porivnial. pravoznavstvo: elektron. nauk. vyd.* № 2. S. 106–110. <https://app-journal.in.ua/wpcontent/uploads/2025/04/14.pdf> [in Ukrainian].

11. Andrews, A. (2018). State Responsibilities in Veteran Support Systems. London: Routledge. 255 p.

12. Johnson, M. (2020). Veterans Reintegration Models. New York: Springer.

13. Smit, J. (2019). Veterans and State Policy. *Oxford University Press*. 124 p.

Дата першого надходження статті до видання: 31.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 05.05.2026